

REVISTA GIMNAZIAL ISTORIE

NR.1/2023

LITERA

LICITAȚIA DE
MANUALE ȘCOLARE
2023

STRESUL
EXAMENELOR,
ADOLESCENTUL
ȘI PĂRINTELE

CURSURI DIGITALE
ONLINE, GRATUITE
PENTRU PROFESORI
www.cursuridigitale.ro

02

- LICITAȚIA DE MANUALE ȘCOLARE ORGANIZATĂ DE MINISTERUL EDUCAȚIEI ÎN 2023

03

- ETAPELE DE ALEGERE A MANUALELOR
- DE CE SĂ ALEGEȚI MANUALELE LITERA APROBATE DE MINISTERUL EDUCAȚIEI 2023?

04

- MANUALUL DE ISTORIE APROBAT DE MINISTERUL EDUCAȚIEI 2023

05

- CE SPUN REFERENȚII ȘTIINȚIFICI DESPRE MANUALUL DE ISTORIE DE LA EDITURA LITERA?

06-08

- STRUCTURA MANUALULUI

09

- INSTRUCȚIUNI DE UTILIZARE A MANUALULUI DIGITAL LITERA

10

- MOTIVE PENTRU CARE SĂ ALEGEȚI MANUALUL DE ISTORIE DE LA EDITURA LITERA

11

- DESPRE **LITERA EDUCAȚIONAL**
- CURSURI ON-LINE GRATUITE PENTRU PROFESORI **WWW.CURSURIDIGITALE.RO**

12-14

- PSIHOLOG DR. SANDRA O'CONNOR: *STRESUL EXAMENELOR, ADOLESCENTUL ȘI PĂRINTELE*

LICITAȚIA DE MANUALE ȘCOLARE ORGANIZATĂ DE MINISTERUL EDUCAȚIEI ÎN 2023

La începutul acestui an, Ministerul Educației a demarat procedura de licitație a manualelor pentru clasa a VI-a, în urma încetării Acordurilor Cadru pentru cele existente. Obiectivul principal al acestei licitații a fost achiziția de manuale școlare, care să reușească să ofere sistemului de învățământ preuniversitar materiale corespunzătoare din punctul de vedere al conținutului științific și adaptate nivelului de vârstă al elevilor. Ca și la licitația de manuale școlare anterioare organizată de Ministerul Educației, Editura Litera este editura cu cele mai multe manuale declarate câștigătoare în urma evaluării.

- Limba și literatura română
- Matematică
- Biologie
- Istorie
- Geografie
- Informatică și TIC
- Fizică
- Educație tehnologică și aplicații practice
- Educație socială
- Consiliere și dezvoltare personală
- Religie – cultul ortodox

Pentru orice informații suplimentare, ne puteți contacta telefonic sau prin Whatsapp la numărul de telefon: 0746290648. Pentru o comunicare cât mai ușoară, salvați numărul în agenda telefonului.

NOILE MANUALE APROBATE DE MINISTERUL EDUCAȚIEI ÎN URMA LICITAȚIEI 2023 SE POT OBȚINE GRATUIT, PENTRU FIECARE ELEV, DOAR ÎN BAZA ALEGERILOR FĂCUTE DE CĂTRE CADRELE DIDACTICE. IATĂ PAȘII PE CARE TREBUIE SĂ ÎI URMAȚI ÎN ALEGEREA ACESTORA:

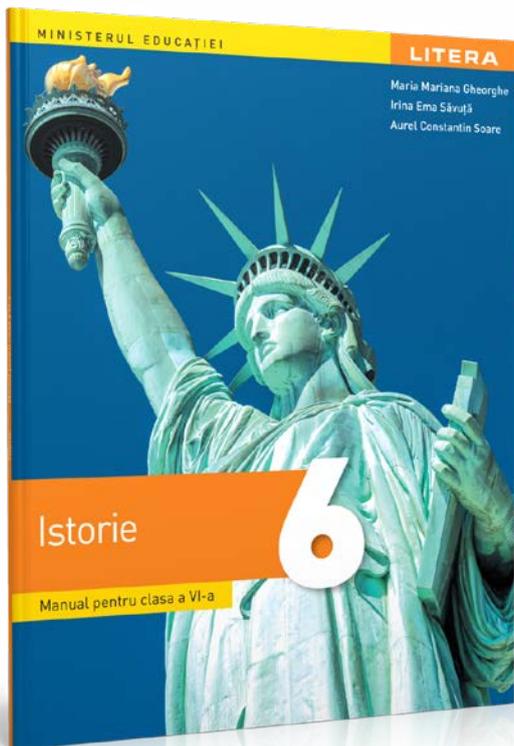
- 1 Accesați site-ul **www.manuale.edu.ro** și selectați clasa și disciplina care vă interesează.
- 2 Consultați oferta de manuale existentă pentru respectiva disciplină. Răsfoiți integral manualele propuse, deschideți aplicațiile multimedia interactive de învățare apăsând pe iconițele indicate.
- 3 Alegeți manualul potrivit stilului dumneavoastră de predare și grupului de elevi pe care îl coordonați.
- 4 În ședința catedrei/ariei curriculare anunțați alegerea dumneavoastră, pentru consemnarea acesteia în procesul-verbal.
- 5 Procesul-verbal este avizat de către director și se înregistrează la secretariatul unității de învățământ în care s-a desfășurat procesul de selecție a manualelor școlare.
- 6 Persoana delegată de școală înregistrează comenzile și le trimite către responsabilul cu manualele școlare de la nivelul ISJ/ISMB.
- 7 Manualele comandate ajung în școală și vor fi distribuite fiecărui elev, pentru ca dumneavoastră să puteți folosi în fiecare oră atât suportul tipărit, cât și varianta digitală a manualului.

DE CE SĂ ALEGEȚI MANUALELE LITERA APROBATE DE MINISTERUL EDUCAȚIEI 2023?

- ✓ Manualele Litera aprobate de Ministerul Educației în 2023 sunt elaborate de autori de prestigiu, profesori cu experiență la catedră, condiție care asigură o calitate metodică și pedagogică deosebită.
- ✓ Manualele Litera au fost declarate câștigătoare pe baza punctajelor obținute la evaluarea calității științifice și constituie o resursă utilă în formarea competențelor prevăzute în programă.
- ✓ Cuprind sarcini de lucru corelate cu experiențele personale ale copiilor și asigură ancorarea în realitate a cunoștințelor și abilităților dobândite.
- ✓ Editura Litera este partenerul de nădejde al profesorilor, oferind continuitate în pregătire prin editarea de manuale și materiale didactice pe parcursul tuturor anilor de școală.
- ✓ Autorii manualelor pun la dispoziția profesorilor planificările calendaristice și ghiduri cu informații suplimentare, fișe de lucru, evaluări suplimentare.
- ✓ Editura Litera, prin parteneriatele pe care le are cu instituții care furnizează programe de formare, oferă cadrelor didactice oportunitatea de formare profesională, prin cursuri on-line realizate pe platforma **www.cursuridigitale.ro**. La absolvirea cursurilor, cadrele didactice primesc adeverințe care vor servi la completarea dosarului de formare profesională.
- ✓ Editura Litera organizează Conferințe naționale periodice dedicate profesorilor.
- ✓ Editura Litera oferă informații la zi, suport și consiliere tuturor dascălilor prin intermediul Clubului Profesorilor din România ([f](#)/Clubul Profesorilor din Romania cu peste 20 000 de membri) și Litera Educațional ([f](#)/Litera Educational).

ISTORIE

Maria Mariana Gheorghe, Irina Ema Săvuță, Aurel Constantin Soare

- copertă broșată
- 128 de pagini
- 205 × 260 mm
- interior color

Manualul răspunde exhaustiv cerințelor actuale de pregătire și urmărește familiarizarea elevilor cu texte științifice, de specialitate și adaptate vârstei și nevoilor lor, deprinderea unei terminologii specifice domeniului istoric, îmbogățirea vocabularului, precum și formarea abilităților de a expune o opinie cu privire la faptele și evenimentele istorice studiate.

Manualul este realizat într-o manieră modernă, oferind elevului posibilitatea raportării la alte modele culturale, de civilizație fără a renunța la propria identitate. Manualul este interesant, captivant, atractiv, și apare în condiții poligrafice excelente: prezintă o varietate de surse istorice și materiale pentru a fi analizate,

comparate și interpretate de către elevi, cum ar fi hărți istorice, fotografii, imagini, tabele și date statistice, fragmente din documente istorice etc.

Structurat în 14 lecții și 14 studii de caz, manualul are drept reper cerințele programei școlare pentru clasa a VI-a. Textele lecțiilor sunt atractive, incitante, deschise curiozității tânărului, exercițiile variate și terminologia istorică sunt bine prezentate. Toate acestea denotă o înaltă competență ce antrenează abilitățile comunicative ale elevilor, principalele instrumente de muncă intelectuală.

AUTORII MANUALULUI

Maria Mariana Gheorghe

- Doctor în istorie, profesor la Colegiul Național „Mihai Viteazul” din Ploiești
- Inspector școlar la Inspectoratul Școlar Județean Prahova din 2005
- Autor a peste 100 de articole publicate în diferite reviste de specialitate
- Autor și coautor al manualelor de Istorie și al unor auxiliare pentru clasa a IV-a, a V-a, a VIII-a, al mai multor culegeri pentru Bacalaureat
- Membru în Comisia Centrală a Olimpiadei Naționale de Istorie, președinte la concursurile județene și naționale din calendarul Ministerului Educației
- Vicepreședinte al Asociației Cultul Eroilor „Regina Maria” Prahova

Aurel Constantin Soare

- Doctor în istorie, profesor gradul didactic I, Colegiul Național Militar „Dimitrie Cantemir” din Breaza
- Coautor de manuale de istorie pentru clasele a IV-a, a V-a, a VIII-a, a IX-XII-a în România și Republica Moldova (Istoria contemporană)
- Autor de culegeri și peste 200 de articole
- Membru în Comisia Națională de specialitate pentru disciplina Istorie din anul 1998 până în prezent
- Membru în grupul de lucru pentru Istorie
- Membru în Comisia Națională de elaborare a subiectelor de Bacalaureat
- Vicepreședinte în Comisia Națională a Sesiunii de referate și comunicări științifice pentru elevii de liceu
- Participant la proiecte naționale și internaționale pe teme istorice sau management educațional
- Formator în multe programe naționale și europene pentru istorie și calitatea educației

Irina Ema Săvuță

- Profesor de istorie, gradul didactic I, la Colegiul Național „Alexandru Ioan Cuza” Ploiești
- Coautor al manualelor de istorie și al unor auxiliare pentru clasele a IV-a, a V-a, a VIII-a, al culegerilor pentru Evaluarea Națională și Bacalaureat
- Autor de articole de specialitate
- Formator în diverse proiecte ale Ministerului Educației și ale CCD Prahova
- Membru al grupurilor de lucru ale CNPEE pentru evaluările, examenele și concursurile naționale, coordonator de proiecte școlare (Euroscola, Argo Cuza – club debate)
- Profesor scenarist AeL
- Dezvoltator itemi de evaluare (INSAM)
- Profesor evaluator Bacalaureat
- Membru în comisiile de organizare ale Olimpiadei de Istorie, faze naționale și județene

CE SPUN REFERENȚII ȘTIINȚIFICI DESPRE MANUALUL DE ISTORIE DE LA EDITURA LITERA?

„Manualul școlar respectă programa și o susține printr-un proiect curricular coerent și consistent. Transmiterea cunoștințelor se face în manieră expozitivă, cu argumentarea necesității și utilității studiului, utilizând strategii motivaționale și de creștere a interactivității. Manualul tratează toate conținuturile prevăzute în programă, pe care le explicitează prin numeroase activități de învățare: fișă de lucru, fișă de învățare, fișă de lectură, dicționar, axă cronologică, personalități, harta istorică, portofoliu personal, studiu de caz, bibliotecă virtuală, precum și prin alte secțiuni de tipul: *Descopăr; Știu mai mult; Aplic și analizez; Analizez și rezolv; Evaluez și creez (Cooperez; Învăț să învăț)* etc.

Sarcinile de învățare sunt echilibrate din punct de vedere cantitativ și din punct de vedere al complexității/diversității acestora. Succesiunea secvențelor de învățare în cadrul lecției decurge logic, iar învățarea se realizează progresiv, de la simplu către complex. Conținuturile noi sunt explicitate cu date și informații relevante istoric și accesibile.

Fiecare temă este tratată integrativ, cuprinzând prezentarea informațiilor în succesiune logică, apelul la pre-cunoștințe care asigură construcția unei învățări coerente, apoi evaluarea cunoștințelor și a abilităților deprinse de către elevi.

Recomand cu căldură acest manual profesorilor și elevilor. Mi-ar plăcea să redevin elev în clasa a VI-a și să folosesc acest manual.”

Conf. univ. dr. Florentina Nițu

Facultatea de Istorie, Universitatea din București

„Conținutul științific al manualului este corect, iar gradul de dificultate este în acord cu nivelul de înțelegere și, respectiv, cu vârsta elevilor de gimnaziu. Modul de organizare a manualului respectă logica internă a disciplinei Istorie pentru nivelul gimnazial. Există o bună relaționare între textul lecției și partea de imagini (ilustrații), hărți etc. Planșele didactice, policromia, desenele reușite din manual, grafica și exercițiile/aplicațiile diverse completează în mod fericit manualul.

Se apreciază și faptul că manualul poate constitui baza unui demers didactic de calitate prin accesibilitatea sa și raportarea la nivelul clasei căreia i se adresează, prin prezentarea optimă a elementelor de conținut, a conceptelor istorice abordate, prin precizarea principalelor categorii de rezultate ale învățării: competențe, valori și atitudini și, de asemenea, prin aspectul interdisciplinarității. De menționat preocuparea privind diseminarea metodei multiperspectivității, dar și fișele de lucru în care elevul trebuie să analizeze un articol de presă sau o fotografie. Un cuvânt meritoriu se poate formula și cu privire la faptul că, la fiecare temă, dar și la final de capitol și de manual sunt propuse teste de evaluare.

Manualul Editurii Litera poate fi utilizat în mod optim de elevii clasei a VI-a, fiind un instrument de lucru didactic calitativ și eficient.”

Prof. dr. Mihai Manea

Colegiul Național „Spiru Haret”, București

MANUALE ȘI AUXILIARE LITERA DE ISTORIE PENTRU GIMNAZIU

Manual pentru clasa a V-a
Magda Stan

Lecția de Istorie. Clasa a VII-a
Maria Mariana Gheorghe
Irina Ema Săvuță

Manual pentru clasa a VIII-a
Maria Mariana Gheorghe
Irina Ema Săvuță

Manualul cuprinde:

- 4 unități de învățare corespunzătoare domeniilor de conținut prevăzute de programa școlară; fiecare unitate de învățare include toate conținuturile și studiile de caz prevăzute de programă:

Călători și călătorii
Europa și lumea nouă
Geneza spiritului modern
Spre o nouă societate
Secolul naționalităților

- 4 structuri recapitulative și de evaluare sumativă corespunzătoare celor 4 unități de învățare (câte o structură recapitulativă și de evaluare sumativă la finalul fiecărei unități de învățare);

- o unitate de recapitulare și evaluare finală;
- rubrici care cuprind activități de învățare prin studiu, descoperire, observare: *Descopăr; Știu mai mult; Aplic și analizez; Analizez și rezolv; Evaluez și creez.*

Pagini de CUPRINS

CUPRINS	
<i>Recapitulare inițială</i>	7
UNITATEA 1. CĂLĂTORI ȘI CĂLĂTORII • EUROPA ȘI LUMEA NOUĂ	13
Călătoriile și percepția spațiului în Evul Mediu; mijloace de transport	14
Marile descoperiri ale europenilor: drumuri și teritorii; consecințe asupra vieții oamenilor	18
Studiu de caz • <i>Lumea Nouă</i> : cunoaștere, misionarism și exploatare	20
Fișe de lucru	24
RECAPITULARE	27
EVALUARE	28
UNITATEA 2. GENEZA SPIRITULUI MODERN	29
Renașterea: geneza spiritului modern, umanismul	30
Studiu de caz • Leonardo da Vinci și Michelangelo Buonarroti	32
Studiu de caz • Giordano Bruno și Galileo Galilei.....	36
Studiu de caz • Niccolò Machiavelli	38
Studiu de caz • William Shakespeare	39
Reforma. Contrareforma	42
Studiu de caz • Barocul	44
Absolutismul	48
Studiu de caz • Soliman Magnificul	50
Studiu de caz • Ludovic al XIV-lea. Palatul de la Versailles	51
Studiu de caz • Petru cel Mare	53
Fișe de lucru	57
RECAPITULARE	59
EVALUARE	60
UNITATEA 3. SPRE O NOUĂ SOCIETATE	61
<i>Revoluția Glorioasă</i>	62
Iluminismul – rațiune, drepturi, implicarea oamenilor în viața publică.....	66
Studiu de caz • Montesquieu, J.J. Rousseau, Voltaire	68
Viața cotidiană. Opinia publică în secolul al XVIII-lea.....	72
Constituirea SUA. <i>Declarația de Independență</i> . Constituția	76
Revoluția franceză. De la supus la cetățean	80
Studiu de caz • <i>Declarația drepturilor omului și ale cetățeanului</i>	83
Napoleon I și răspândirea ideilor Revoluției franceze în Europa	86
Revoluția industrială. Impactul în viața oamenilor.....	90
Fișe de lucru.....	94
RECAPITULARE	97
EVALUARE	98
UNITATEA 4. SECOLUL NAȚIONALITĂȚILOR	99
Statele moderne: revoluție și emancipare națională	100
Studiu de caz • 1848 în Europa	102
Studiu de caz • Românii și modernitatea	104
Studiu de caz • Formarea statelor naționale în secolul al XIX-lea: Germania	106
Epoca victoriană. <i>La Belle Époque</i>	110
Fișe de lucru.....	114
RECAPITULARE	117
EVALUARE	118
RECAPITULARE FINALĂ	119
EVALUARE FINALĂ	127
Soluții.....	128

Pagină de PREZENTARE a unității de învățare

Titlul unității de învățare

CĂLĂTORI ȘI CĂLĂTORII • EUROPA ȘI LUMEA NOUĂ

UNITATEA 1

Sec. XIII
Călătoria lui Marco Polo în Extremul Orient.

1487-1488
Bartolomeu Diaz devine primul european care ajunge în sudul Africii.

1492-1493
Prima călătorie a lui Cristofor Columb în Lumea Nouă (America).

1497-1498
Vasco da Gama descoperă un nou drum spre India prin oceanul Africii.

1519-1521
Magellan devine primul european care traversează Oceanul Pacific.

1521-1522
Juan Sebastian Elcano încheie călătoria lui Magellan fiind primul om care a navigat în jurul lumii.

Cuprins

- ▶ Călătoriile și percepția spațiului în Evul Mediu; mijloace de transport
- ▶ Marile descoperiri ale europenilor: drumuri și teritorii; consecințe asupra vieții oamenilor
- ▶ **STUDIU DE CAZ. Lumea Nouă:** cunoaștere, misionarism și exploatare

Ce vei reuși să faci?

- să localizezi în spațiu și în timp faptele și procesele istorice;
- să utilizezi adecvat termenii istorici;
- să analizezi surse scrise sau vizuale;
- să identifice elementele de cauzalitate;
- să cooperezi în grupurile de învățare;
- să utilizezi informații cu ajutorul resurselor multimedia.

13

Competențe specifice: 1.1.; 1.2.; 2.1.; 2.2.; 2.3.; 3.1.; 3.2.; 3.3.; 4.1.; 4.2.

Conținuturi

Competențe specifice

Pagini de LECȚII

Titlul lecției

Dicționar

Activități multimedia

Personalități

1 CĂLĂTORI ȘI CĂLĂTORII • EUROPA ȘI LUMEA NOUĂ

MARILE DESCOPERIRI ALE EUROPENILOR. DRUMURI ȘI TERITORII; CONSECINȚE ASUPRA VIEȚII OAMENILOR

Dicționar

Navigator = persoană care întreprinde lungi călătorii pe mări și oceane; persoană care conduce o navă sau face parte din personalul unei nave.

Lumea Nouă = expresie folosită din secolul al XVII-lea pentru a desemna teritoriile descoperite dincolo de Oceanul Atlantic (America).

Galion = navă cu pânze de mari dimensiuni utilizată în trecut pentru transportul mărfurilor.

Nacuară = condiment, una dintre cele mai scumpe mirodenii în Evul Mediu.

Cunoșc și înțeleg

Marile descoperiri geografice

Explorările realizate de navigatorii din Europa Apuseană, din a doua jumătate a secolului al XV-lea și începutul secolului al XVI-lea, în căutarea unui nou drum spre India și, apoi, spre Lumea Nouă, au fost numite marile descoperiri geografice.

În secolele al XIII-lea și al XIV-lea se desfășura un comerț înfloritor în orașele de coastă ale Mării Mediterane (Florența, Veneția etc.). Negustorii arabi aduceau din India și din China la Alexandria, în Egipt, mărfuri foarte apreciate ca: scorțjoară, pipic, gîmbir, nucșoară, uleiuri parfumate, arme, perle, țesături, fildeș etc. De aici, negustorii europeni le răspundeau în întreaga Europă, iar prețurile lor deveneau foarte mari. Expansiunea Imperiului Otoman spre Europa a separat orașele Mediterane de piețele din est și a blocat comerțul cu această zonă. Prin urmare, era nevoie de o nouă rută maritimă între Europa și Extremul Orient.

Cauzele marilor descoperiri

Economic	Nevoia de: — mirodenii — țesături de mătase	— pietre și metale prețioase
Politice	— consolidarea unor mari puteri europene, cum ar fi Anglia, Franța, Spania; — Guerras Reconquistas și lupta de cucerire a terenurilor care au fost dobândite în urma luptelor economice de supraviețuire a Osmenilor, expansiunea Imperiului Otoman.	
Religioase	— misiunile de creștinare în teritoriile nou descoperite.	
Progrese tehnice	— căma — galionul — actinobul — caravela — bocula	— hărți mai bine realizate
Evoluția cunoștințelor geografice	— Teoria conform căreia Pământul este rotund, „brevetată”. Acesta ar fi permis să se ajungă mai repede în India și China navigând spre vest.	

Consecințele marilor descoperiri geografice

Marile descoperiri geografice au avut consecințe importante asupra evoluției societății, în ansamblul său. Cunoștințele de geografie, botanică, zoologie, medicină, istorie, lingvistică, religie, tradiții și obiceiuri s-au îmbogățit, bătălie și manufacturile s-au dezvoltat, au apărut noi categorii sociale, schimbul de idei și tehnologii s-a intensificat, s-au acclimatizat plante și animale în Europa (porumbul, cartoful, roșia, scorțjoara, ananasul, dar și curcuma), iar pentru Biserica Catolică, în mod special, propagarea creștinismului în noile (înțurci) a devenit o misiune asumată. Descoperirea noilor continente a schimbat radical imaginea despre lume, despre forma Pământului, a dus la descoperirea a noi culturi și civilizații (aztecii, mayașii, incașii, civilizațiile precolumbiene), punând bazele lumii moderne.

Axi cronologică

1487	1492	1500	1519-1522
Vasco da Gama	Cristofor Columb	Colum	Fernando Magellan

Rubrica Descoper

Conținut lecție

Surse istorice vizuale

1 CĂLĂTORI ȘI CĂLĂTORII • EUROPA ȘI LUMEA NOUĂ

DESCOPER

Portugalia și Spania sunt țările care vor deschide noile rute și trasee comerciale.

Descoper

Călătoriile portugheze

Se datorează regelui Henric Navigatorul și Joao al II-lea. Aceștia au înființat, la Sagres, un centru de cercetări nautice.

▶ În 1487, **Bartolomeu Diaz** a descoperit Capul Bunei Speranțe, partea cea mai sudică a Africii. Însă revolta echipajului l-a obligat să se întoarcă.

▶ În 1497, **Vasco da Gama** a plecat din Lisabona la comanda unei flote de trei corăbii. În noiembrie a ocolit Capul Bunei Speranțe, iar la 20 mai 1498, a ajuns la Calcutta, în India. Navigând de-a lungul coastei africane și continuând drumul în Oceanul Indian, Vasco da Gama a descoperit, astfel, un nou drum spre Indi prin oceanul Africii.

Călătoriile spaniole

▶ Genovezul **Cristofor Columb** a revoluționat acest domeniu, convins fiind că, ajungând pe regiile Spaniei, Ferdinand de Aragon și Isabela de Castilia, să-i finanțeze deplasarea spre India. Columb a crezut că se poate ajunge în Asia navigând spre vest. Expediția lui din 1492 avea să ducă la descoperirea Lumii Noi sau a Americii, deși Columb era convins că a ajuns în India. Până la moartea sa, Columb a mai făcut trei expediții peste Oceanul Atlantic.

▶ Un alt navigator italian, florentinul **Amerigo Vespucci**, și-a dat seama că, de fapt, Columb a descoperit un nou continent, că a ajuns într-o „Lume Nouă”.

▶ O altă etapă în seria descoperirilor geografice avea să se deschidă odată cu prima călătorie în jurul lumii, realizată de **Fernando Magellan**. Navigatorul a fost convins că Insulele Mirodenilor (Moluce) se găsesc în jumătatea de glob care revine coroanei Spaniei în conformitate cu Tratatul de la Tordesillas și că se poate ajunge la acestea navigând spre vest. Călătoria sa a început, în 1519, cu cinci nave. A călătorit de-a lungul coastei Americii de Sud și expediția sa a descoperit strămoșii (Magellan) spre Oceanul Pacific. Ajuns în Insulele Filipine, Magellan și-a pierdut viața într-un conflict cu băștinii. Călătoria a fost finalizată de secundul său, **Juan Sebastian Elcano**. Navigând spre vest și întorcându-se acasă, expediția a dovedit că Pământul este rotund.

Activități multimedia

Personalități

Pedro Álvares Cabral (1467-1520) a fost un comandant militar, navigator și explorator portughez. Călătoria efectuată în prima expediție a fost o călătorie de coastă nord-estice a Americii de Sud și a revendicat-o în numele Portugaliei conform Tratatului de la Tordesillas. Ulterior, teritoriul a primit numele de Brazilia.

Cristofor Columb (1451-1506)

Pagini de RECAPITULARE INIȚIALĂ

RECAPITULARE INIȚIALĂ

RECAPITULARE INIȚIALĂ • RECONSTITUIREA TRECUTULUI • INSTRUMENTELE ISTORICULUI

III. Știu să identific o sursă istorică

Pentru a reconstitui trecutul, istoricii folosesc diferite mărturii (surse istorice): obiecte, texte, vestigii ale monumentelor etc. Sursele istorice pot fi **scrise** (inscripții, documente, cărți, hărți)/**nescrise** (unelte, arme, vase, podoabe, construcții etc.), **vizuale, oficiale** (documente) sau **neoficiale** (scrisori, jurnale etc.).

Istoricii, la rândul lor, realizează alte tipuri de documente: hărți, frize cronologice (axe), reconstituiri.

Sursele istorice se împart în două mari categorii:

- primare** – sunt acele mărturii apropiate de faptul, evenimentul despre care se vorbește și pe care îl descriu în mod direct, de la „fața locului”;
- secundare** – sunt acele texte care colectează și sintetizează informații din alte surse. Prin urmare, ele prezintă opiniile unor persoane care nu au participat la evenimentul despre care relatează.

► Privește cu atenție sursele **A–C** și stabilește dacă enunțurile de mai jos sunt adevărate sau false:

- Sursa **C** este o sursă primară.
- Sursa **B** este o sursă scrisă.
- Sursa **A** oferă informații despre viața cotidiană.

A. Locuință neolitică

B. Forumul roman

C. Cartea Morților, papirus egiptean

Axă cronologică

II. Știu să citeșc/să prezint un document

Ritmurile timpului

„Ritmul zilei era reglat, pentru țărani, de mersul soarelui pe cer, sau de clopotele mănăstirii din apropiere, care trăgeau din trei în trei ore. Pentru țăran, ziua începea odată cu răsăritul soarelui; pentru călugări, la miezul nopții. Noaptea, clopotarul mănăstirii se orienta după poziția astrelor – dacă cerul era senin sau după durata arderii unei lumânări de o anumită dimensiune (o noapte de iarnă se împărțea în trei lumânări) sau după numărul de pagini anumit pe care le citea. În timpul zilei, se folosea frecvent de un cadran solar. O variantă nouă a modului de măsurare a timpului și de împărțire a zilei a apărut în secolul al XIII-lea, în câteva centre manufacturiere textile din Franța (Amiens, Douai, Saint Omer), unde un clopot al orașului ritma oficial munca trăgând de patru ori pe zi (marcând începerea, întreruperea pentru masă, reluarea și încetarea lucrului).”

(Ovidiu Drimba, *Istoria culturii și civilizației*)

- ✓ **Titlul documentului/sursei istorice = Ritmurile timpului**
- ✓ **Tipul documentului/sursei istorice** (scrisă/nescrisă/vizuală, text, imagine, obiect) = **text/sursă istorică scrisă**
- ✓ **Titlul operei = Istoria culturii și civilizației**
- ✓ **Autorul =** Textul a fost scris de Ovidiu Drimba. Dacă nu se cunoaște autorul, putem spune că autorul unui text este necunoscut.
- ✓ **Data (secolul al XIII-lea)** este extrem de importantă în istorie pentru că ne permite să facem legătura cu contextul istoric și cu alte evenimente din epocă.

7

III. Știu să mă orientez în timp

Cunosc cifrele romane

I	II	III	IV
1	2	3	4
V	VI	VII	VIII
5	6	7	8
	IX	X	
	9	10	
L	C	D	M
50	100	500	1 000

Cunosc unitățile de măsurare a timpului istoric

1 an = 365 sau 366 de zile.
1 deceniu = 10 ani.
1 secol = un veac = 10 decenii = 100 de ani.
1 mileniu = 10 secole = 100 decenii = 1 000 de ani.
Prima jumătate a unui secol = primul 50 de ani: 1-50.
A doua jumătate a unui secol = ultimii 50 de ani: 51-100.

Știu să calculez secolele și milenii

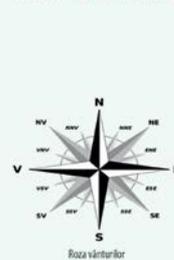
$622 + 1 = 7$ = secolul al VII-lea/mileniul I
 $1492 + 1 =$ secolul al XV-lea/mileniul al II-lea
 $2022 + 1 =$ secolul al XXI-lea/mileniul al III-lea

Știu să citeșc și să utilizez (realizez) o axă cronologică

Axa cronologică se citește de la stânga spre dreapta. Epocile istorice sunt colorate diferit. Pe axă mai pot fi înscrise evenimente istorice. De exemplu, anul 1, nașterea lui Iisus Hristos. Înainte de anul 1, anii se socotesc descrescător, după anul 1, anii se socotesc în ordine crescătoare.

IV. Știu să mă orientez în spațiu

Imaginează-ți că Timpul și Spațiul sunt două personaje. Gândește-te cum ar arăta, cum ar fi îmbrăcate, ce ar spune, ce ar face etc. Reprezintă printr-un desen cele două personaje. Completează desenele cu mesaje pe care aceste personaje le-ar da oamenilor. Afișează împreună cu colegii desenele în clasă și realizați un tur al galeriei. Discuțați cele observate.

8

Pagini de RECAPITULARE

RECAPITULARE

I. Precizează mijloacele de transport utilizate pentru a călători în secolul al XV-lea:

- din Europa în Asia;
- din Europa în Lumea Nouă.

II. Descoperă în imaginile alăturate instrumente de navigație utilizate de călătorii din secolul al XV-lea. Precizează denumirea lor și modul în care li s-a ajutat să navigheze. Compară instrumentele de orientare din acel timp cu cele pe care le folosesc oamenii astăzi.

III. Transcrie în caiet și completează organigramă grafic alăturat, cu noțiunile corespunzătoare.

IV. Privește cu atenție harta de mai jos, apoi alege varianta corectă de răspuns.

1. Prima călătorie a lui Cristofor Columb s-a desfășurat în secolul:

- al XIV-lea;
- al XV-lea;
- al XVI-lea.

2. Flota lui Cristofor Columb era compusă din:

- doă nave;
- trei nave;
- patru nave.

3. În cea de-a patra călătorie, Cristofor Columb atinge țărmurile:

- Americii de Sud;
- Americii Centrale;
- Americii de Nord.

4. Cristofor Columb navighează în Oceanul:

- Pacific;
- Indian;
- Atlantic.

V. Lucrați pe echipe, folosind metoda „Cubul”, prezentați despre Lumea Nouă.

1. Descrieți viața populațiilor precolumbiene: mayași, azteci, incași.

2. Comparați, stabilind câte două asemănări și câte două deosebiri, modul de viață al europenilor cu cel al populațiilor precolumbiene (ocupajii, locuințe, alimentație, vestimentație, religie, idei și valori umane).

3. Asociați relația dintre Biserica Romano-Catolică și misiunile de creștinare din noile teritorii.

4. Analizați relația dintre populațiile precolumbiene și cuceritorii europeni.

5. Alcătuiți o listă cu zece site-uri de pe internet care prezintă civilizațiile precolumbiene.

6. Argumentați faptul că descoperirea Lumii Noi a schimbat modul de viață al europenilor.

VI. Completează tabelul de mai jos cu informațiile corespunzătoare pentru tema „Consecințele marilor descoperiri geografice”. **Portofoliul personal.**

Știu	Vreau să știu	Am învățat
Plante aduse din America (exemplu: porumb)	Alte plante aduse	Cafea americană/Cafea asiatică
Animale		

27

Pagini de EVALUARE

I. Alege varianta corectă de răspuns.

- În Evul Mediu lumea cunoscută de europeni includea:
 - Europa, Asia, Nordul Africii;
 - Europa, Asia, America;
 - Europa, Asia, Sudul Africii.

2. Printre progresele tehnice, care au permis navigarea în largul oceanului la sfârșitul secolului al XV-lea, se numără:

- carabela, astrolabul, cârma;
- caravela, harta, avionul;
- astrolabul, portulanele, corabia cu vâsle.

3. A încurajat dezvoltarea navigației printr-un centru de cercetări,

- Ferdinand de Aragon;
- Filip al II-lea;
- Henric Navigatorul.

II. Transcrie în caiet și completează tabelul de mai jos cu informațiile corecte.

Marile descoperiri geografice – 4 puncte			
Mijloace de transport (0,25 + 0,25 = 0,5 p)	Cauze (0,5 + 0,5 = 1 p)	Călătorii, navigatori, trasee (1 + 1 = 2 p)	Consecințe (0,25 + 0,25 = 0,5 p)
1.	1.	1.	1.
2.	2.	2.	2.

III. Citește cu atenție sursele de mai jos și răspunde la următoarele cerințe.

A. „Portughezii căutau în Orient și populații creștine cu care se puteau alia. Povestirile mai multor călători vorbeau despre un anume preot loan care conducea un regat creștin situat în răsăritul Africii. În *Cartea Minunilor*, Marco Polo scria despre o scrisoare adresată papei de către Kubilai Han. Toate aceste relații au avut un mare succes. În gândirea conducătorilor europeni, preotul loan și hanul mongol Kubilai puteau să devină aliați ai Occidentului într-o politică la scară planetară de îndignare a islamului și de expansiune a creștinismului.”

(M. Roche, *Terres médiévales et d'aujourd'hui. Éléments de didactique*)

B. „Cuceritorii europeni au reușit să subjughe imperiile precolumbiene folosind arme de foc și cai, ambele necunoscute populației indigene. Creștinarea care a urmat cuceririi a fost de multe ori superficială... Războaiele, exploatarea excesivă și epidemiile de pojar și varicelă aduse de cuceritorii au redus dramatic numărul populației băștinașe. Din cauza devastărilor, coloniștii au adus milioane de sclavi africani pentru a completa și susține forța de muncă. Conduse de viceregi, coloniile au existat numai în beneficiul țării-mamă.”

(Istoria ilustrată a lumii)

- Precizează, din sursa **A**, numele operei literare al cărei autor este Marco Polo. **0,5 p**
- Menționează, din sursa **B**, o cauză a reducerii numărului populației băștinașe. **0,5 p**
- Indică, din sursa **A**, un motiv pentru care europenii erau atrași de Orient. **0,5 p**

4. Scrie o relație cauză-efect stabilită între două informații selectate din sursa **B**. **0,5 p**

5. Prezintă, în aproximativ cinci rânduri, o civilizație precolumbiană. **1 p**

AUTOEVALUARE					
Punctaj	SI = 2 p (0,5 x 4)	SII = 4 p	SIII = 3 p	Oflidiu = 1 p	Total = 10 p
Punctajul tău					

28

Portofoliul personal.

VARIANTA DIGITALĂ

Varianta digitală cuprinde integral conținutul manualului în variantă tipărită, având în plus exerciții interactive, jocuri educaționale, animații, filme și simulări. Activitățile multimedia interactive de învățare (AMII) aduc un plus de valoare cognitivă.

Paginile din manual pot fi vizionate pe desktop, laptop, tabletă, telefon, oferind o experiență excelentă de navigare. Navigarea în varianta digitală permite parcurgerea manualului și revenirea la activitatea de învățare precedentă.

Butonul AJUTOR

deschide ghidul de utilizare a manualului digital.

Butonul CUPRINS

deschide cuprinsul manualului digital și permite deschiderea de Capitole/Lecții.

Butoanele de navigare

permit parcurgerea manualului și deschiderea unei anumite pagini.

Activități de tip static – deschide activități de tip static, care se derulează cu ajutorul butoanelor de navigare. Cuprinde: desene, fotografii, simboluri, informații suplimentare.

Activități de tip animat – indică elemente care se găsesc în partea de jos a paginii. Cuprinde animații sau filme. Pentru vizionare, se activează butonul *Redă* (▶).

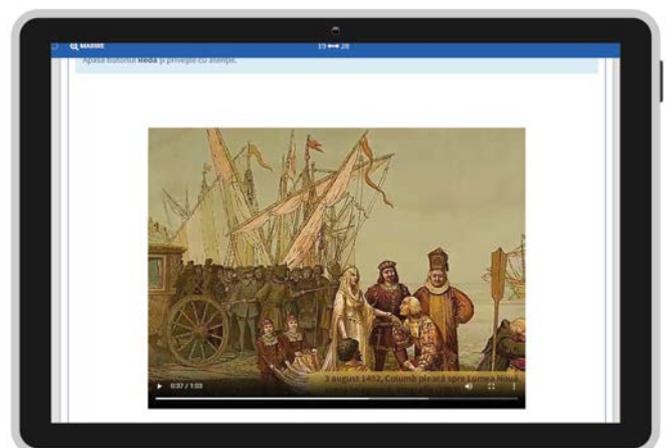

Activități de tip interactiv – indică elemente situate în partea de jos a paginii, de tipul: *Asociază*, *Bifează*, *Scrie de la tastatură*, *Selectează*. Butoanele de validare sunt: *Resetează* (care aduce exercițiul la starea lui inițială) și *Verifică* (prin care se verifică rezolvarea). Utilizatorul are la dispoziție trei încercări de a răspunde corect, după care răspunsul corect este afișat automat. Cuprinde exerciții de alegere duală, de alegere multiplă, de asociere, de completare, de ordonare etc.

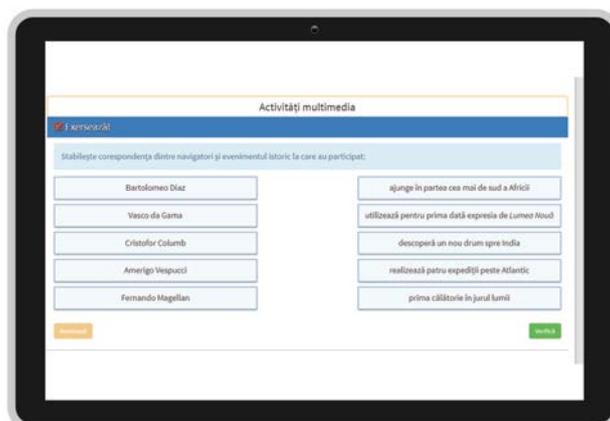
EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI MULTIMEDIA INTERACTIVE DE ÎNVĂȚARE

Activitate de tip
static

Activitate de tip
animat

Activitate de tip
interactiv

MOTIVE PENTRU CARE SĂ ALEGEȚI MANUALUL DE ISTORIE DE LA EDITURA LITERA

1. Manualul a fost realizat în baza programei școlare, urmărind dezvoltarea competențelor generale și specifice ale disciplinei.
2. Prezintă un conținut atractiv, bine structurat pe unități de învățare și lecții; acestea sunt însoțite de hărți, organizatori grafici, imagini sugestive, care facilitează înțelegerea.
3. Activitățile de învățare sunt structurate pentru a dezvolta cele patru competențe generale având la bază ierarhia proceselor cognitive conform taxonomiei lui Bloom-Anderson: cunoaștere, înțelegere, aplicare, analiză, evaluare, creare.
4. Activitățile de învățare vizează înțelegerea timpului și spațiului în istorie, analiza surselor istorice, înțelegerea relației de cauzalitate și a multiperspectivității, cooperare și lucrul în echipă, manifestarea comportamentului civic, utilizarea informațiilor și a resurselor multimedia, învățarea permanentă și învățarea învățării (Învăț să înveți).
5. Instrumentele de evaluare/autoevaluare sunt însoțite de bareme de evaluare, contribuind la creșterea obiectivității elevilor.
6. Fișele de lucru îl ajută pe elev să realizeze analiza și sinteza unui text, să analizeze harta istorică, sursele istorice scrise și vizuale: caricatura, afișul, fotografia, ziarul, banda desenată.
7. Limbajul folosit este accesibil, sarcinile de lucru sunt atractive și interactive favorizând lucrul în echipă.
8. Evaluarea se realizează prin strategii alternative, precum proiectul, portofoliul tematic și investigația, asigurând totodată autoevaluarea de către elevi.
9. Varianta digitală îmbogățește manualul cu numeroase imagini, activități, filme, asigurând o mai bună înțelegere a conținuturilor și formarea cu ușurință a competențelor corespunzătoare.

Fondată în anul 2014, Editura Litera Educațional, parte a Grupului Editorial Litera, publică și difuzează manuale și auxiliare școlare în format tipărit și digital, suport pedagogic și cursuri on-line pentru profesori, precum și alte materiale de perfecționare pentru elevi.

Editura Litera Educațional a ales o abordare modernă a sistemului educațional. Pasionați de ceea ce fac, profesioniștii care alcătuiesc echipa noastră vizează excelența. În cei 9 ani de existență, au construit relații de parteneriat cu profesorii din România, cărora le-au oferit expertiza și informațiile de care au avut nevoie.

În anul 2023, catalogul Litera Educațional cuprinde peste 370 de titluri:

79 de MANUALE ȘCOLARE câștigătoare ale licitațiilor organizate de Ministerul Educației

300 de AUXILIARE ȘCOLARE avizate de Ministerul Educației

*MATERIALE SUPLIMENTARE PENTRU ELEVI - cărți, lecturi școlare, atlase și enciclopedii etc.
Litera Educațional aduce creativitate și inovație în educație!*

CURSURI ONLINE GRATUITE PENTRU PROFESORI www.cursuridigitale.ro

Editura Litera, prin parteneriatele pe care le are cu instituții care furnizează programe de formare, oferă cadrelor didactice din învățământul preuniversitar oportunitatea de formare profesională prin cursuri online realizate pe platforma www.cursuridigitale.ro.

Înscrierea și participarea la cursuri este gratuită, iar principalul obiectiv al acestora este dezvoltarea competențelor digitale și a viziunii moderne a cadrelor didactice, necesare pentru a face față cu succes provocărilor actuale ale profesiei de dascăl.

Avantajele participării la cursurile online oferite de platforma [cursuridigitale.ro](http://www.cursuridigitale.ro):

✓ Toate cursurile sunt GRATUITE.

✓ Înscrierea este facilă și se realizează prin completarea unui formular online disponibil pe www.cursuridigitale.ro

✓ Înveți și lucrezi în ritmul tău. Cursurile au o durată medie de 15 ore și se pot parcurge oricând, oriunde: de acasă, în weekend, în vacanțe, la orice oră.

✓ Informațiile sunt de actualitate și sunt prezentate într-o formă și un limbaj accesibile și familiare cadrelor didactice.

✓ Cursurile se pot citi și parcurge pe orice dispozitiv: calculator, tabletă, telefon, astfel încât realizarea lor devine și mai accesibilă.

✓ Trainerii care dezvoltă cursurile fac parte din mediul academic, sunt profesori cu experiență, psihopedagogi, consilieri școlari, formatori pentru educația adulților, autori de manuale.

✓ Cursurile tratează subiecte de interes pentru profesori: cum să utilizezi manualul digital la clasă, care sunt noile instrumente digitale cu ajutorul cărora se pot realiza la clasă activități extracurriculare, metode și tehnici de formare și dezvoltare armonioasă a personalității elevilor etc.

✓ După parcurgerea cu succes a modulelor, cadrele didactice vor primi adevăruri care vor servi la completarea dosarului de formare profesională.

Sursa: Blog Litera Educational

STRESUL EXAMENELOR, ADOLESCENTUL ȘI PĂRINTELE

Ce se întâmplă cu noi în perioada examenelor și cum putem să navigăm prin această perioadă cât mai eficient și mai echilibrat?

Stresul este un răspuns normal al corpului la situații provocatoare. Când ne aflăm în situații dificile, periculoase sau neașteptate, corpul nostru reacționează în moduri care sunt menite să ne protejeze de rău. În aceste momente sunt eliberați hormoni precum adrenalina, care ne accelerează ritmul cardiac și ritmul respirației, mușchii ni se încordează și avem o concentrare sporită. Când vine vorba de stres legat de studiu și examene, stresul funcțional poate fi benefic. Până la un anumit punct, stresul îți crește productivitatea, te ajută să îți clădești motivația, să îți urmezi și atingi obiectivele și îți oferă suficientă adrenalină și energie pentru a fi productiv și eficient. Stresul în perioada examenelor poate face ca adolescentul tău să simtă anxietate, iar aceasta poate duce stresul funcțional în stres disfuncțional, care îl va paraliza și demotiva.

CÂND ESTE ANXIETATEA UTILĂ?

Anxietatea poate fi utilă în anumite situații: de exemplu, dacă suntem în pericol (ex.: sărim din calea unei mașini), anxietatea ne poate ajuta să ne canalizăm energia pentru a putea evita pericolul. Un nivel echilibrat de anxietate va direcționa reacția noastră față de evenimentul amenințător și va ajuta la îmbunătățirea răspunsului pe care îl avem vizavi de acest eveniment, dar anxietatea nu este prietena noastră atunci când amenințarea cu care ne confruntăm este de natură cognitivă, cum ar fi un examen. Gândurile implicate în anxietatea pe care ne-o determină un examen pot să se reflecte asupra modului în care noi ne proiectăm capacitatea de a performa la acel examen. Anxietatea în fața examenului de multe ori va include gândire negativă și somatizări atunci când ne apropiem de momentul evaluării. „Voi eșua”, „nu mă voi descurca”, „mă doare capul”, „mă doare stomacul”, „nu mă pot concentra”, „nu îmi pot aduce aminte ceea ce am învățat”, acestea sunt doar câteva dintre cuvintele pe care ni le spun adolescenții noștri în perioada examenelor.

CARE ESTE IMPACTUL ANXIETĂȚII ASUPRA PERFORMANȚEI?

Cercetările au arătat că persoanele care se confruntă cu niveluri ridicate de anxietate la examene vor avea performanțe scăzute în situațiile de evaluare. Acești oameni tind să perceapă examenele ca fiind amenințătoare și au răspunsuri emoționale intense, ceea ce le va face dificilă concentrarea asupra sarcinii în cauză. Situațiile de evaluare pot aduce un nivel de anxietate care interferează cu performanța eficientă în sarcinile cognitive și intelectuale, acest aspect având un impact negativ asupra șanselor persoanei de a obține cele mai bune rezultate la examen.

Cum să discutăm cu adolescentul? Am să vă exemplific.

PREGĂTIRE

Îi vei spune așa:

În primul rând, este important să începi pregătirea pentru examen cât mai devreme posibil. Acest lucru te va ajuta să înveți materialul într-un mod mai eficient și să eviți stresul asociat cu învățarea de ultim moment. Atunci când înveți ar trebui să te concentrezi pe subiectele pe care le consideri cele mai importante și să eviți să pierzi timpul cu subiectele mai puțin importante, acelea le vei putea acumula pe parcursul pregătirii.

Începe pregătirea din timp. Nu lăsa pregătirea pentru ultimul moment, deoarece vei fi presat de timp și vei fi mai stresat. Încearcă să începi pregătirea cu cel puțin o lună înainte de examen. Fii organizat. Creează-ți un program de studiu și respectă-l. Asigură-te că acoperi toate subiectele pe care le vei avea la examen și, când revizuești materialele, concentrează-te asupra detaliilor importante. Fii disciplinat. Respectarea programului tău de studiu este esențială pentru a obține rezultate bune la examenele tale. Asigură-te că petreci suficient timp studiind fiecare subiect și nu uita să iei pauze regulate pentru a-ți odihni și relaxa mintea. Exersează testele anterioare sau exerciții similare cu cele pe care le vei avea la examen. Acest lucru te va ajuta să înțelegi mai bine subiectele și să te familiarizezi cu formatul testelor pe care le vei avea la examen.

ÎNGRIJIRE ADECVATĂ

Promovarea unui examen dificil este o sarcină greu de dus la capăt atunci când nevoile de bază, cum ar fi alimentația și somnul, nu sunt îndeplinite. Dacă adolescentul tău neglijează să se îngrijească pentru a se concentra doar pe studiu, este timpul ca tu, ca părinte sau îngrijitor, să intervii. Anii adolescenței sunt o perioadă benefică pentru a-i învăța ocrotirea de sine, o alimentație adecvată, activitatea fizică și somnul suficient, toate vor ajuta în prevenția stresului toxic. Ajutați-i în acest proces, deoarece în perioada examenelor nu e momentul în care să îi învățați să o facă singuri.

Îi vei spune așa:

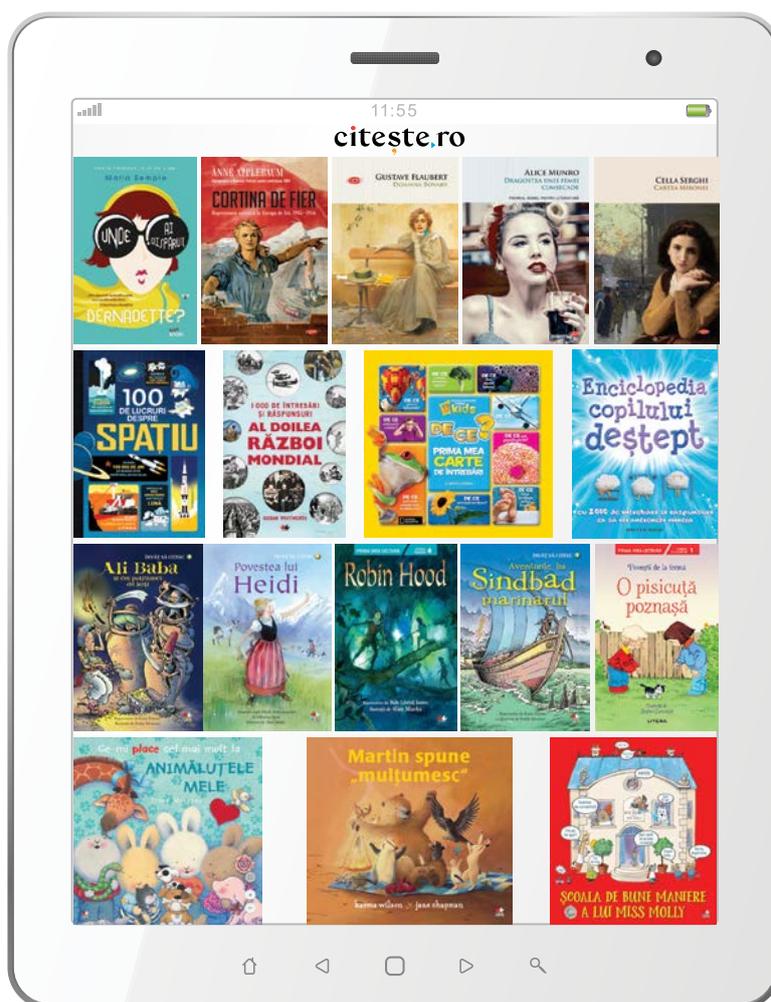
Este important să te odihnești suficient înainte de examen. Somnul este la fel de important pentru învățare, precum este exercițiul pentru a construi rezistența fizică. Un somn adecvat te va ajuta să îți menții concentrarea în timpul examenului și te va ajuta să ai o stare de bine. O alimentație nesănătoasă poate afecta negativ nivelul tău de energie, iar asta la rândul său poate afecta performanța, așa că, având grijă de tine, te asiguri că îți oferi oportunitatea de a funcționa în forma ta maximă. În plus, ar trebui să iei pauze regulate atunci când studiezi pentru un examen. Acest lucru te va ajuta să te relaxezi și să te concentrezi mai bine atunci când revii la studiu. De asemenea, ar trebui să faci exerciții fizice regulate pentru a-ți menține nivelul de energie ridicat și pentru a reduce stresul asociat cu examenele.

citeste.ro

ebookuri • audiobookuri • videobookuri

Destinația ideală pentru toți elevii!

ABONAMENT GRATUIT TOT ANUL 2023
pentru elevii care învață după noile manuale Litera
aprobată MEN în 2023!

- În perioada 1-11 septembrie 2023, școlile care aleg noile manuale Litera vor primi prin email codurile de acces gratuit pe citeste.ro pentru elevi și cadre didactice.
- Cu peste 3 500 de ebookuri, audiobookuri și videobookuri în limbile română și engleză, citeste.ro este destinația ideală pentru orice elev sau profesor care dorește să citească, să-și satisfacă curiozitatea, să se perfecționeze!

Detalii pe /citeste.ro

 /citereo

MANUALE ȘCOLARE APROBATE DE MINISTERUL EDUCAȚIEI 2023

